

RADA A POUČENÍ LÉKAŘE

KOMBINOVANÁ HORMONÁLNÍ ANTIKONCEPCE

(MOŽNÉ UŽITÍ K YUZPEHO METODĚ)

Obsah:

- a. [Uživatelky kombinované hormonální antikoncepce](#)
- b. [Léčebné účinky kombinované hormonální antikoncepce](#)
- c. [Kontraindikace kombinované hormonální antikoncepce](#)
- d. [Postkoitální antikoncepce Yuzpeho metoda](#)

Vysvětlivky:

COC = z anglického **C**ombined **O**ral **C**ontraception = kombinovaná hormonální antikoncepce
Výraz **kombinovaná** znamená, že obsahuje kombinaci dvou hormonů – estrogeny a progestiny

a. [Uživatelky kombinované hormonální antikoncepce](#)

Kombinovaná hormonální antikoncepce (COC, z anglického Combined Oral Contraception) je antikoncepční metoda vhodná pro většinu žen.

• Jako metodu první volby je možno COC doporučit především těmto skupinám žen:

- Ženy mladé (tj. cca do 35 let)
- Ženy s více sexuálními partnery (zde je na místě doporučit kombinaci COC s kondomem)
- Nekuřáčky
- Ženy s dobrou compliance (spolehlivě přípravek užívají)
- Ženy, u kterých velmi záleží na spolehlivosti metody

• Ostatní skupiny žen a vhodnost užívání COC:

- Ženy starší (tj. nad 35 let)
Vhodné jsou přípravky s nízkým nebo velmi nízkým dávkováním a s anti-androgenními progestiny. Horní věková hranice není stanovena. Užívání COC je zbytečné (resp. je možno ho nahradit přípravky HRT), je-li 7. den pauzy v užívání COC hladina FSH >40 IU/l.
- Ženy velmi mladé
COC lze předepsat, pokud žijí sexuálním životem. Vhodné jsou přípravky s nízkým dávkováním.
- Ženy kojící
Pro plně kojící ženy a v šestinedělí COC není vhodná.
- Kuřáčky
Vhodné jsou přípravky s anti-androgenními progestiny, s nízkým dávkováním.

Podávání COC ženám, které kouří více než 15 cigaret denně a jsou starší 35 let, je relativně kontraindikováno.

- Ženy s fyzickými potížemi v týdnu, kdy se tabletky vynechávají
Vhodné jsou monofázické přípravky v delších (až devítitýdenních, výjimečně ještě delších cyklech). Cykly nemusí být stejně dlouhé.
- Ženy chronicky užívající léky, které zvyšují aktivitu jaterních enzymů. (např. některá antiepileptika)
Vhodné jsou přípravky s vysokým dávkováním.
- Ženy s krvácením z průniku
Při krvácení z průniku se vyčká 3 měsíce na spontánní úpravu. Teprve pak se přistupuje ke změně přípravku, obvykle se volí přípravek s vyšší dávkou estrogenu.
- Ženy s akné
Volí se přípravky s registrovanou indikací pro tuto diagnózu (Diane-35).
- Ženy s anamnézou ovariální cysty (měly v minulosti cystu/cysty na vaječniku)
Vhodné jsou monofázické přípravky.
- **Kontroly uživatelék COC**
 - Onkologickou preventivní prohlídku u gynekologa jednou za rok
 - Změření krevního tlaku jednou za rok
 - U žen se zvýšeným rizikem poškození jater stanovení „jaterních testů“ se provádí za 3 měsíce od počátku užívání COC. Je-li výsledek normální, další opakování v jakýchkoliv intervalech nemá smysl.
- **Otěhotnění během užívání COC**
 - Dojde-li během užívání COC k otěhotnění, riziko pro plod není zvýšeno.

b. Léčebné účinky kombinované hormonální antikoncepce

Kombinovaná hormonální antikoncepce (COC) má léčebný účinek na tyto stavy a onemocnění.

- **Syndrom polycystických ovárií**
 - Mnohočetné cysty na vaječnících. Vhodné jsou přípravky s nízkou dávkou estrogenů a s progestinem s anti-androgenním účinkem.
- **Dysmenorea**
 - Bolestivá menstruace.
- **Idiopatický hirsutismus**

- Zvýšené ochlupení neznámého původu. Vhodné jsou přípravky s nízkou dávkou estrogenů a s progestinem s anti-androgenním účinkem.
- **Akné**
- Vhodné jsou přípravky registrované k léčbě akné (Diane-35).
- **Hypermenorea, polymenorea, menorhagie**
- Poruchy menstruačního cyklu ve smyslu častého a/nebo nadměrného krvácení z dělohy.
- **Oligomenorea, amenorea**
- Poruchy menstruačního cyklu ve smyslu příliš dlouhých cyklů a/nebo slabého krvácení z dělohy.
- **Kongestivní pelipatie**
- Gynekologická pánevní bolest.
- **Premenstruační syndrom**
- Soubor fyzických a psychických příznaků před menstruací – napětí prsou, pocit plnosti břicha, přírůstek váhy, bolest hlavy, únava, plačtivost a výkyvy nálad.
- **Mimoděložní těhotenství v osobní anamnéze**
- Snižuje riziko mimoděložního těhotenství.
- **Cysty vaječníku v osobní anamnéze**
- Snižuje výskyt cyst na vaječníku.
- **Karcinom vaječníku v rodinné anamnéze**
- Snižuje riziko vzniku karcinomu vaječníku u žen s pozitivní rodinnou anamnézou.

c. Kontraindikace kombinované hormonální antikoncepce

Jsou stavy/onemocnění, kdy se kombinovaná hormonální antikoncepce (COC) nesmí/nemá užívat.

Kontraindikace absolutní

- **Hormonálně závislé nádory, i v anamnéze**
- Patří sem karcinom prsu, atypická hyperplázie prsu, karcinom sliznice děložní, endometrioidní karcinom vaječníku. Za kontraindikace se rovněž uznává nedagnostikovaná resistance – bulka v prsu a nevysvětlitelné krvácení z dělohy.
- **Osobní anamnéza hluboké žilní trombózy nebo tromboembolie**

- Prokázané vrozené stavy zvýšené srážlivosti krve s mnohočetným výskytem trombóz v rodině.
- **Všechna akutní onemocnění jater a všechny chronické nemoci jater spojené s poruchou funkce jater**
- **Neléčená (nebo léčbou nekorigovaná) hypertenze (vysoký krevní tlak)**
- **Primární plicní hypertenze**

Kontraindikace relativní

- **Plánovaná operace většího rozsahu a operace na dolních končetinách**
- COC je vhodné vysadit nejméně 4 týdny (raději 6 týdnů) před operací. Ženu je třeba zajistit jinou spolehlivou antikoncepcí – eventuální gravidita znamená vyšší riziko hluboké žilní trombózy než užívání COC (vhodná je např. gestagenní antikoncepce). Je-li operace neplánovaná, je lépe v užívání COC pokračovat a ženu zajistit miniheparinizací v nemocnici.
- **Přítomnost více faktorů zvyšujících riziko hluboké žilní trombózy**
- Obezita s BMI > 30. Pouhá pozitivní rodinná anamnéza a/nebo přítomnost povrchových varixů nejsou kontraindikací.
- **Závazná porucha metabolismu tuků**
- **Cukrovka s komplikacemi**
- **Migréna s aurou**
- Migréna bez aury vznikla-li u ženy nad 35 let během užívání kombinované hormonální antikoncepce.
- **Závazný prolaps mitrální chlopně**
- **Kouření více než 15 cigaret u ženy starší 35 let**

d. Postkoitální antikoncepce Yuzpeho metoda

Užití

Užívají se **2 vysoké dávky** antikoncepčních tablet s odstupem 12 hodin. K použití této metody jsou vhodné pouze tyto přípravky: Loette, Microgynon, Minisiston, Triquilar nebo Tri-Regol. První dávku tablet (5 nebo 4 jednorázově dle tabulky) je nutno užít nejpozději do 72 hodin od nechráněného styku. Druhou dávku s odstupem 12 hodin od první dávky.

Yuzpeho metoda je vhodná, máte-li k dispozici některé z výše uvedených přípravků.

Všechny přípravky Yuzpeho metody spadají do skupiny Kombinovaná orální kontraceptiva (COC) a nesmí se podávat ženám v případě kontraindikací uvedených výše v kapitole c. Kontraindikace kombinované hormonální antikoncepce.

Dávkování přípravků Yuzpeho metody

Název	Dávkování
LOETTE POTAHOVANÉ TABLETY	2x 5 tablet k odstupem 12 hodin
MICROGYNON	2x 4 tablety k odstupem 12 hodin
MINISISTON	2x 4 tablety k odstupem 12 hodin
TRIQUILAR	2x 4 běžové tablety k odstupem 12 hodin
TRI-REGOL	2x 4 žluté tablety k odstupem 12 hodin
TRI-REGOL 21+7	2x 4 žluté tablety k odstupem 12 hodin

První dávku tablet (5 nebo 4 jednorázově dle tabulky) je nutno užít nejpozději do 72 hodin od nechráněného styku.

Těhotenství

Přípravky Loette, Microgynon, Minisiston, Triquilar nebo Tri-Regol se nesmí užívat v těhotenství.

Kojení

Přípravky Loette, Microgynon, Minisiston, Triquilar nebo Tri-Regol se vylučují do mateřského mléka, proto se jejich užití při kojení nedoporučuje.

Možné nežádoucí účinky

Jako nejčastější nežádoucí účinky byly hlášeny bolest hlavy, žaludeční nevolnost, bolest břicha a bolestivá menstruace (dysmenorrhea), následná porucha menstruačního cyklu.